

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Yksivuotiset toimenpiteet & maastokatselmoinnit

16.4.2024

Mira Kukkola
Pohjanmaan ELY-keskus

Yksivuotiset toimenpiteet

Kunnostusraivaus

450 €/ha

Aitaustoimenpide

1500 €/ha

Petoaitaustoimenpide

2400 €/ha

Mainitaan ja perustellaan hoitosuunnitelmassa

- Tarvittaessa hoitosuunnitelman päivitys ja sen hyväksyttäminen

Toteutus lohkolla kerran sopimuskauden aikana

- Maksetaan hakuvuonna

Katselmoidaan hakuvuonna

- Varmistetaan alueen tukikelpoisuus
- Toimenpiteen tarpeellisuus
- Tarvittaessa selvityspyyntö, kuva valmiista toimenpiteestä

Toteutus

- Aitaus 31.12 mennessä (perua voi 15.1. asti)
- Kunnostusraivaus 30.4. mennessä (perua voi 15.5. asti)

*Ei tule sekoittaa hoitoon
kuuluvaan ylläpitoraivaukseen*

Kunnostusraivaus

- Uusi peruskunnostettava kohde tai lisäala
 - Kunnostuksen tarve ennen laidunnusta tai niittoa
- Sopimuksessa oleva lohko, jolle jäänyt tiheikköjä suunnitellusta hoidosta huolimatta
 - Hoitoa ja ylläpitoraivausta ei ole laiminlyöty
- Eläinlajin vaihdoksesta tuleva raivaustarve
- Toteutusaika 30.4. saakka (tukivuosi)*
 - Huom. lintujen pesimäajan rauhoitus 15.4.—31.7.
 - Maksu kokonaan toisessa maksuerässä*

*Uutta 2024 **

Kunnostusraivausta ei voida myöntää, jos..

- Haettu ala ei täytä tuen ehtoja
 - Ala ei kehity raivauksen myötä
- Ala on jo aiemmin kunnostusraivattu tai ylläpitoraivauksen puutteesta umpeutunut
- Tarvittavat raivaukset pieniä
 - Toteutus vuotuisina ylläpitoraivauksina
- Raivauksen tarkoitus ruovikon, vadelman tai horsman niitto

Aitaustoimenpide

- Uusi sopimusalue
- Vanha alue, aita huollosta huolimatta uusimisen tarpeessa tai eläinlaji vaihtuu
- Aidan ei ole pakko olla lohkon ympäri*
 - Niemekkeen aitaaminen mantereesta
 - Veden puoleista sivua ei tarvitse aidata
- Kiinteä aita, joka kestää koko sopimuskauden
 - Tolpat ja kaksi lankaa tai verkko
 - Vahvat nurkkatolpat, tolpat tarpeeksi tiheässä
 - Itsetehdyt tolpat ja lasikuitutolpat ok
 - Ei vain puusta puuhun
- Aita voi mennä myös tukikelvottoman alan puolella

Aitaustoimenpidettä ei voida myöntää...

- Mökkitonttien aitaamiseen
- Siirrettäviin väliaitoihin (lohkoaidat)
- Jos aita kerätään pois (langat saa kerätä)
- Uusitaan vain tolpat, verkko hyödynnettävissä
- Jos aita on korjattavissa tai vain osa on huonoa
- Vanhan aidan huolto laiminlyöty
- Jos aitamateriaalin ei katsota kestävän tukikautta
- Aidan sille osalle, jota on tuettu jo muusta rahoituksesta

Petoaitustoimenpide

- Tarve voi tulla yllättäen, ei tarvitse olla mainittuna hoitosuunnitelmassa
- Suurpetouhka
 - Luken havainnot tai paikallinen tieto
 - Ei ole tarvinnut tapahtua aiempaa vahinkoa
- Uusi aita, kaikki sivut aidattava
- Selvitys mistä materiaalit hankittu
 - Tuplarahoituksen varmistus
- Tuki hehtaarikohtainen, maksetaan hyväksytyn alueen mukaan
- Riistakeskuksen ohjeiden mukainen
 - Ohje päivittymässä keväällä (Kelluva petoaita?)

Kuva: Riistakeskus

Petoaitaustoimenpidettä ei voida myöntää, jos..

- Petoaidalle saatu muuta tukea, tekeminen jäänyt kesken
- Aita on toteutettu jo aiemmin
- Tavanomaista aitaa vain vahvistettu
- Portin toteuttaminen muulla rahoituksella
- Vain osa alueesta aidataan

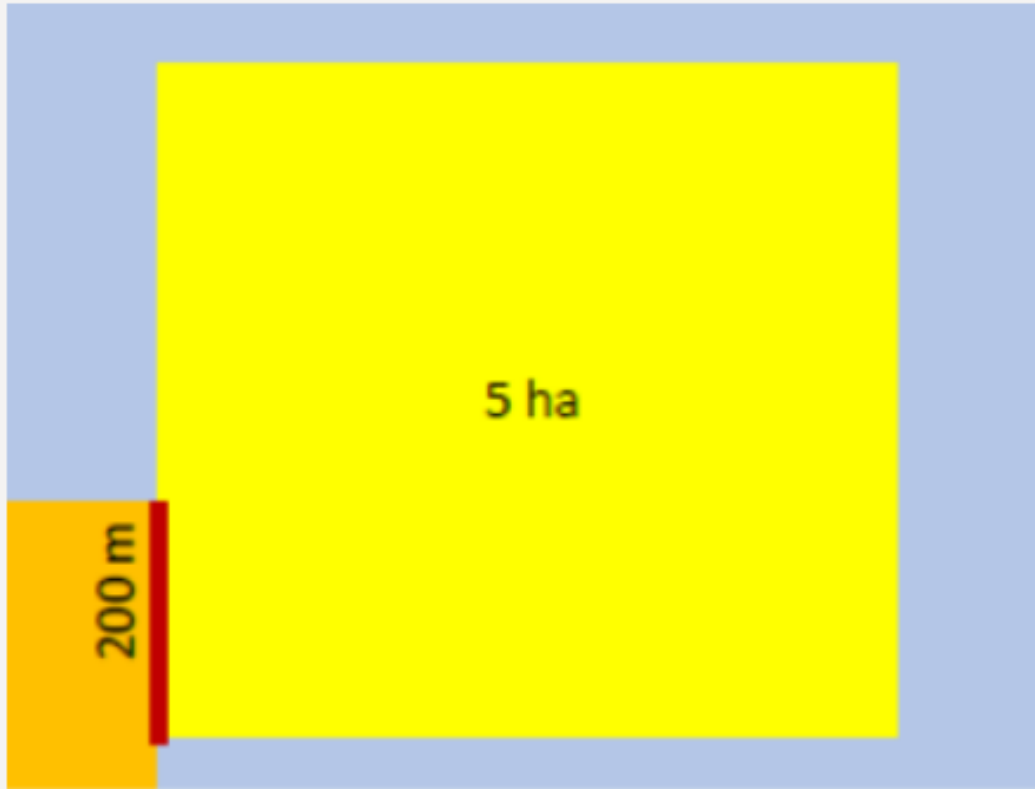

Kuva: Riistakeskus

Muutos aitauskorvauksen maksuun 2024 *

- Jos aita tehdään lohkon ympäri
 - Tuki 1500 €/ha
- Jos aita ei tehdä lohkon ympäri
 - Tuki suhteutetaan aidan pituuteen lohkon kokoon nähden
- Nyt myös ns. pätkäaitojen rahoitus on mahdollista
 - Esim. niemekkeen erottaminen mantereesta
 - Ei rahoiteta takautuvasti
- Ilmoita aidan pituus hakuvaiheessa
 - Huomioi, että isompaa korvausta ei voida maksaa kuin on haettu!

Esimerkki 1: Yhden lohkon aitaus

Pinta-ala: $5 \text{ ha} \times (200 / 894) = 1,12 \text{ ha}$

- 5 ha = niemekkeen koko
- 200 = aidan pituus
- 894 = 5 ha alan laskennallinen kehämitta eli $4 \times \sqrt{5 \text{ ha}} \times 100$, jossa 100 on kerroin.
- 1,12 ha = osittain aidatun alueen pinta-ala saadaan laskemalla aidatun alueen osuus lohkon laskennallisesta kehämistä.

Aitaukorvausta maksetaan: $1,12 \text{ ha} \times 1500 \text{ e/ha} = 1680 \text{ euroa}$.

Lohko, jolle lyhyt aita kohdistuu, on yksi peruslohko 5 hehtaarin niemekkeessä, johon tarvitaan 200 metriä aita erottamaan niemeke mantereesta.

Kaksinkertainen rahoitus

- Yksivuotista toimenpidettä ei myönnetä, jos sitä on rahoitettu muuta kautta
- Metsähallituksen alueissa selvittävä tuenhakijan ja MH:n vastuut
 - Kenen vastuulla ja hallinnassa aitaus ja raivaus
 - Vuokrasopimuksessa vastuut ja velvollisuudet
 - Jos tuenhakijan vastuulla, voi hakea yksivuotisia toimenpiteitä

Hakeminen

- Hakeminen Vipussa tukihaun aikana tai muutosvaiheessa
- Muutosvaiheessa 2.10. asti voit
 - Lisätä/perua toimenpiteen
 - Muuttaa kasvulohkon rajoja (kunnostusraivaus)
- Muutosmahdollisuus lukittuu, kun tilalle ilmoitetaan katselmointiajankohta
 - Muutokset kunnan kautta

Kunnostusraivaustoimenpiteen ilmoittaminen Vipu-palvelussa

Kasvulohkot

A 1,73 ha

Kasvi

Ympäristösopimusala, puustoinen tai muu ala

Luomun vaihe

1. vuoden siirtymävaiheessa

Ympäristökorvauksen toimenpiteet

Aitaus-toimenpide

Aidan pituus

252 m

Lisätiedot

Lisää uusi kasvulohko

Piirrä kunnostusraivaus-
toimenpiteestä oma
kasvulohko, lisää kasvi
tiedot ja tallenna.

Lisää kasvitiedot

Lisää kasvulohkoille kasvitiedot.

✓ Kaikilla lohkoilla on kasvitiedot

A

B

← Kasvulohko B 0,28 ha →

Kasvi *

Ympäristösopimusala, puustoinen tai n

Luomun vaihe *

Ei ole luomutuotannossa

Ympäristösopimusalan toimenpiteet

- Kunnostusraivaus -toimenpide
- Aitamis -toimenpide
- Petoaita -toimenpide

Lisätiedot

Lähde: Riikka Klemola
Ruokavirasto

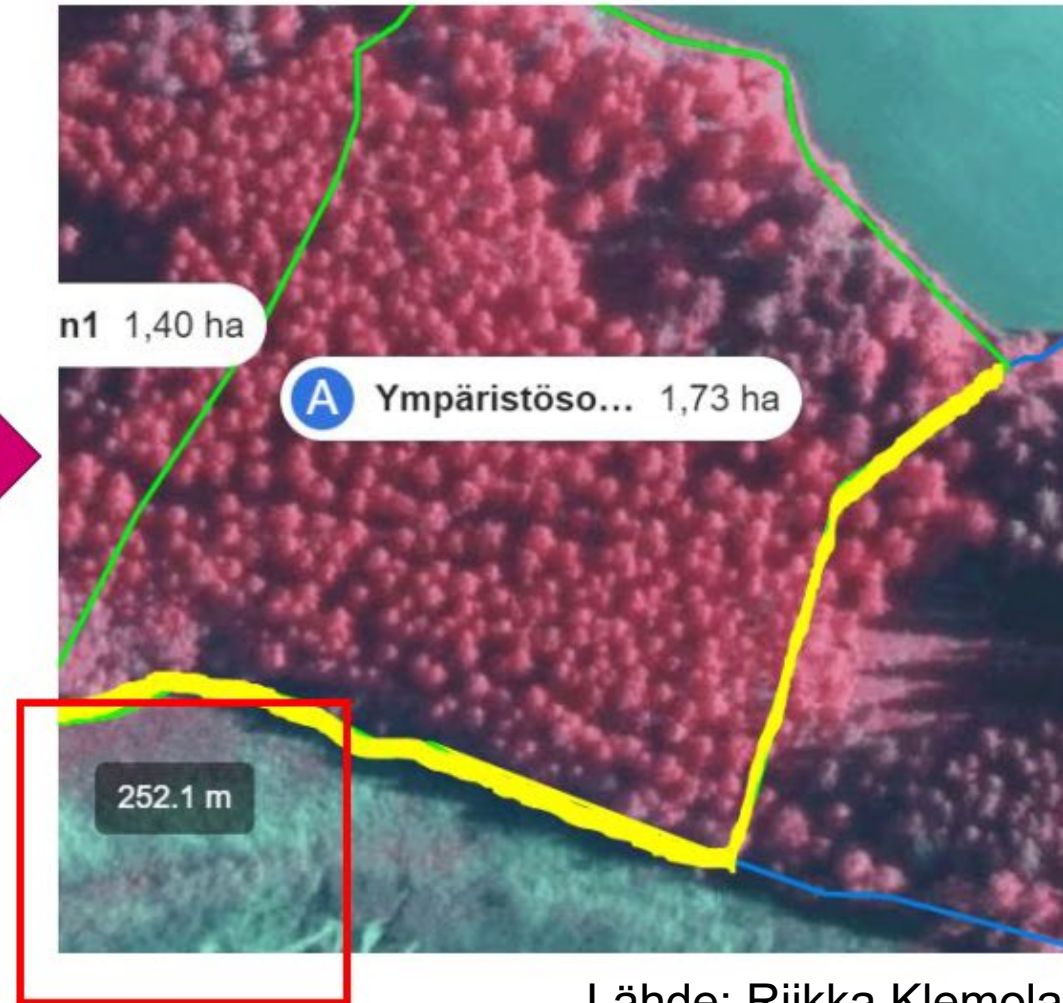

Aitaus- ja petoaitaustoimenpiteen ilmoittaminen Vipu-palvelussa

Uutta! aitaus- ja petoaitaustoimenpiteen ilmoittamisen yhteydessä ilmoitetaan aidan metrimäärä. Sen voi ilmoittaa kahdella tapaa:

- Kokonaismetrimäärä jollekin lohkoista, jotka aidataan.
- Erikseen jokaiselle aidattavalla lohkolle osuva metrimäärä aidasta

Metrit voi mitata Vipun karttatyökalun avulla ”mittaa etäisyys (oikean alareunan työkalut)

Lähde: Riikka Klemola
Ruokavirasto

Hae aitaustoimenpide kaikille aitauksen sisään jääville peruslohkoille = maksurasti

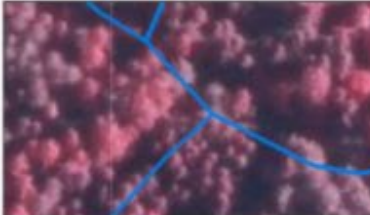
Palaa hakemuksen/ilmoituksen valintaan Hae/ilmoita - Peltotukien haku

Täyttöohjeet Tulosta yhteenveto

Lohkotiedot Hakijan tiedot Haettavat tuet Lohkotietojen yhteenveto Maatil

Peruslohkolista

52	Poik	0,36
.53	Kc	0,49

A 1,73 ha

Kasvi *
Ympäristösopimusala, puustoinen tai muu ala

Luomun vaihe *
1. vuoden siirtymävaiheessa

Ympäristökorvauksen toimenpiteet

- Aitaus-toimenpide
- Kunnostusraivaus-toimenpide
- Petoaitaus-toimenpide

Ilmoita ko. kasvulohkolle tarvittavan aidan pituus metreinä.

Aidan pituus *
 m

Pakollinen kenttä: *

Peruuta Tallenna

Metrimäärän ilmoittaminen pakollista. Mikäli lohko aitauksen sisällä ilmoita pituudeksi nolla.

Yksivuotisten toteutus ja hoidon aloittaminen

Uuden alueen ensimmäinen sopimusvuosi voi olla ”kunnostusvuosi”

→ Hoitokorvaus alkaa vuodesta, jolloin laidunnus/niittohoito alkaa

Ensimmäinen vuosi

- Kunnostusraivaus
 - Aitaus
 - Ei keretä laiduntaa/niittää
- Lohko hyväksytään sopimukselle
- Maksetaan yksivuotiset toimenpiteet
- Hoitokorvaus peruttava 31.1. mennessä ilmoittamalla siitä ELY-keskukseen

Toinen vuosi →

- Laidunnus/niittohoito alkaa
- Hoitokorvaus

Hoitosuunnitelman mukainen laidunnus tai niitto ja niittojätteen korjuu on tehtävä sopimusvuonna viimeistään 15.9.

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Maastokatselmoinnit

Maastokatselmointi

- Sopimusalueen hallinnollinen tarkastus
 - Ei valvontaa
- Tukikelvoton ala rajataan pois sopimukselta
 - Vältetään mahdollisilta takaisinperinnöiltä
- Kaikki alueet katselmoidaan (Moma ja kosteikko)
 - Ennen toisen vuoden ensimmäistä tukimaksua
 - Yksivuotiset toimenpiteet hakuvuonna
- Tähän mennessä molemmissa ELY:issä katselmoitu n.80% vuonna 2023 haetusta pinta-alasta

Mitä maastokatselmoinnilla katsotaan?

- Tutustuminen kohteeseen ennen käyntiä
- Alueen tukikelpoisuus ja pinta-ala
 - GPS-pisteet ja paikkaan sidotut valokuvat
 - Pysyvä nurmi
- Yksivuotisten toimenpiteiden tarpeellisuus ja toteutus
- Hoitotoimenpiteiden arviointi
 - Laidunpaine, ylläpitoraivaus
- Ohjeistus ja keskustelu tuenhakijan kanssa
 - Hoito, yksivuotiset jne.

Onko alue hoidosta hyötyvää?

Aarin sääntö

Millaista aluetta on rajattu pois?

- Tukikelvotonta aluetta
 - Metsät (tukkikuusikot, varpuvaltaiset jne.)
 - Kalliot, kivikot, hietikot ja vesialueet
 - Hoitamattomat ruovikot
 - Märät, suomalaiset alueet
- Puutteellisesti hoidetut alueet
 - Alhainen laidunpaine
 - Puutteellinen ylläpitoraivaus
- Väärin piirretyt ja ilmoitetut lohkot
 - Lohkojen rajat korjattu vastaamaan todellisuutta
- Aiemmin vain raivauksella hoidetut

Saisiko alan takaisin sopimukselle?

- Katselmointihetkellä tukikelvoton ala
 - Puustoiset alat → Kunnostusraivaus? Onko edellytyksiä kehittyä sopimuskohteeksi? Vai parempi jättää luonnontilaan?
 - Hoitamattomat ruovikot → Hoidettuna ok sopimukselle
 - Märät, suomalaiset alueet → Onnistuisiko eri eläinlajeilla?
- Puutteellisesti hoidetut alueet
 - Alhainen laidunpaine → Laidunpaineen nosto
 - Ylläpitoraivauksen laiminlyönti → Raivaus

Maastokatselmoinnilla on monta pohdittavaa asiaa, jotka määrittelevät voidaanko ala ottaa sopimukselle.

Mitä maastokatselmoinnin jälkeen?

- Sopimuskäsittelijä
 - Tekee tarvittavat pinta-alakorjaukset ja muistiinpanot katselmoinnista
 - Sopii mahdollisista lisäyksistä tai muutoksista hoitotoimenpiteisiin
- Maastokatselmointiraportti ja katselmoinnilla otetut kuvat viljelijälle
- Mahdollisten pinta-ala muutosten huomiointi tuen maksuun
 - Pienemmän mukaan hakuvuodesta
 - Suuremman mukaan seuraavasta vuodesta
 - Maksetun tuen takaisinperintä
 - Pysyvän nurmen alan muutokset vaikuttaa myös suoriin tukiin

Katselmoinnista ilmoittaminen

- Max 14 vrk ennen katselmointia

Maastokatselmointi

- Muistiinpanot, Kuvat, GPS-pisteet

Karttakorjaukset ja muistiinpanot

- Tarvittaessa karttakorjaukset → Digitointi

Maastokatselmointiraportti tuenhakijalle

- Huomiot ja kuvat alueesta, hyväksyttävä alue

Sopimuskäsittely → Päätös tuenhakijalle

- Vaikutus tukeen/takaisinperintä
- Oikaisuvaatimus (katselmointi ja sopimus)

Yhteystiedot

Pohjanmaan ELY, sopimuskäsittelijät

- Mira Kukkola 0295 028 031 (Kokkola)
- Reetta Paavola 0295 027 087 (Kokkola)
- Heidi Häggblom 0295 016 417 (Kokkola)
- Meiju Tikkanen 0295 028 576 (Vaasa)

Sähköpostit etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi